

In de droom geholpen worden

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1^e schriftlezing: Genesis 37,1-11

2^e schriftlezing: Matteüs 1,18-25

Gemeente van Jezus Christus, 's Nachts dan komen de spoken. 's Nachts bestaan ze, de spoken en monsters, de leeuwen en beren. Eigenlijk zijn spoken uitvergroete gedachten of gevoelens. In de nacht, in het donker, worden kleine angsten reuze-angsten. Kleine zorgen worden gigantisch. Kleine dilemma's veranderen in een hevig strijdtoneel. Iets waar je een beetje tegen opziet, wordt een enorme berg.

Maar 's nachts, juist in het pikkedonker, komt er soms ook een oplossing. Er gloort een lichtpuntje. Je gaat een uitweg zien. Je weet wat je te doen staat als je wakker wordt.

Hierover staan mooie verhalen in de Bijbel. Vaak komt er dan, midden in de nacht, een engel, een boodschapper van God. In iemands droom. Of ook wel bij iemand die klaarwakker is.

Een beroemd verhaal is dat van Jacob, die zijn vader en zijn broer bedrogen heeft en moet vluchten voor zijn leven. Uitgeput en doodsbenauwd valt hij onderweg in slaap. In zijn droom ziet hij een ladder, waarlangs engelen omhoog en naar beneden gaan. En hij hoort een stem die hem zegt dat hij niet alleen is, dat God met hem meegaat. Gesterkt door deze droom durft Jacob de volgende dag zijn reis te vervolgen (Genesis 28,11-22).

Een ander beroemd verhaal is dat van de vlucht van de Israëlieten voor de Faraó van Egypte en zijn leger. Midden in de nacht lijken ze in de val te lopen: vóór hen is het water van de Rietzee, achter hen de aanstormende Egyptenaren. De Israëlieten schreeuwen het uit van angst. Dan verschijnt er een engel van God, die zich beschermend opstelt tussen de Israëlieten en het Egyptische leger. Een steun in de rug voor de vluchtelingen, die dan verder durven te gaan, over de bodem van de drooggewaaiide zee (Exodus 14,19). Een derde voorbeeld, minder bekend, is het verhaal van de profeet Zacharja. Hij heeft dromen die hij niet begrijpt en die hem ongerust maken. Midden in de nacht komt er dan een engel om zijn dromen uit te leggen, zodat Zacharja weet wat hem te doen staat. Het is opvallend dat het eerste wat zo'n engel dan meestal zegt is: 'Wees niet bang!' 'Niet bang zijn!' - niet alleen omdat je natuurlijk schrikt als je plotseling oog in oog staat met zo'n lichtende figuur, iemand die van God komt. Maar ook omdat dát de eigenlijke boodschap is: 'Wees niet bang!' Laat je geen angst

aanjagen door spoken en monsters, door leeuwen en beren. Wees niet bang om een keuze te maken. Wees niet bang om een stap te wagen. Durf te leven. Durf te luisteren naar de stem van je hart.

Dat is ook wat Daniël zei, bij het aansteken van de vier Adventskaarsen:

'Durf te geven, durf te hopen,
durf te leven recht en open.
Maak de bergen van het kwaad
tot een plein, een vlakke straat.'

'Wees niet bang om met Maria te trouwen en een vader te worden voor haar kind', zei de engel tegen Jozef. Durf te kiezen voor wat je diep in je hart weet dat je moet doen. Durf te luisteren naar de stem van je hart.'

In het lied *I dreamed I saw St. Augustine* van Bob Dylan is het niet een engel die verschijnt in de droom van de zanger, maar een heilige, Augustinus genaamd. Welke Augustinus is niet duidelijk (er zijn er meerdere). Het is geen engel, maar toch wel een boodschapper van God, want zijn *fiery breath* (vurige adem) is een verwijzing naar de inspiratie van de heilige Geest (zoals de tongen als van vuur, die op de leerlingen van Jezus verschenen op het Pinksterfeest).

De boodschap van *St. Augustine* begint niet met 'Wees niet bang' maar met '*Awake, awake*' (waak op! wordt wakker!) 'Kom tevoorschijn, jullie getalenteerde koningen en koninginnen, en hoor mijn droeve klacht.' Om die klacht te kunnen begrijpen, moeten we naar het begin van het lied. *I dreamed I saw St. Augustine, alive as you or me.* Bijna woordelijk citeert Dylan hier *The Ballad of Joe Hill*, een oud vakbondslid:

'I dreamed I saw Joe Hill last night
Alive as you or me
Says I, But Joe, you're ten years dead
I never died, says he
I never died, says he.'

Joe Hill was een vakbondsactivist, een strijder voor eerlijk loon en sociale gerechtigheid, die ook als singer-songwriter optrad. In 1915, hij was toen 36 jaar oud, werd hem een moord in de schoenen geschoven en kreeg hij de doodstraf. *The Ballad of Joe Hill* gaat erover, dat overal waar mensen zich organiseren en

opkomen voor hun recht, Joe Hill er nog steeds bij is. Hij is niet dood, maar *alive as you or me*.

Wanneer Augustinus de zanger van het lied en zijn collega's en vrienden aanspreekt als *ye gifted kings and queens* (mensen met talent en invloed) verwijt hij hen vervolgens 'No martyr is among ye now' (niemand van jullie treedt meer op als getuige), met andere woorden: niemand spreekt zich meer uit voor recht en gerechtigheid, niemand heeft de *guts* om met jullie muziek en teksten te zeggen waar het op staat.

Waarschijnlijk raakt de heilige Augustinus hier een onbehagen dat al langer leeft bij de zanger. Hij mag dan wel een *gifted king* zijn, talentvol en invloedrijk, maar waar gebruikt hij zijn talenten eigenlijk voor? Wat is de betekenis, wat is de waarde van wat hij aan het doen is?

'Ga vooral zo door' zegt Augustinus sarcastisch, 'maar' voegt hij eraan toe, 'weet dat je niet alleen bent.' Samen sta je sterker, samen met anderen kun je makkelijker de moed opbrengen om je nek uit te steken voor de goede zaak. Of bedoelt Augustinus ook te zeggen dat hij niet alleen is omdat God met hem zal zijn, dat hij in die zin niet alleen is, zoals engelen ook zo vaak zeggen?

In de droom legt de zanger, samen met de anderen, Augustinus het zwijgen op. Zijn woorden willen ze niet horen. Boos, angstig en heel alleen wordt de zanger wakker. 'Weet dat je niet alleen bent' had Augustinus gezegd. Maar door zijn boodschap af te wijzen, hem het zwijgen op te leggen, is hij nu juist helemaal alleen en dat doet pijn. Hij buigt zijn hoofd en huilt. Het is een open einde. Buigt hij wanhopig zijn hoofd?

Of buigt hij zijn hoofd om te bidden? Gaat hij zó aan God hulp vragen en moed verzamelen?

Dit open einde vind ik sterk aan het lied, dat ook over óns gaat, *we gifted kings and queens*. Het neemt onze weerstand, ons gebrek aan moed, onze lafheid serieus. Maar het neemt ook ons verlangen serieus, het verlangen om onze angst te overwinnen, om te gaan voor wat er echt toe doet, om ons hart te laten spreken.

Sommigen valt het ten deel: de ontmoeting met een engel, in de nacht of overdag, in een droom of in het echt. Zo'n engel, zo vertellen die gelukkigen, wijst je op wat je eigenlijk wel weet, diep in je hart, of omdat iemand jou dat al eens gezegd heeft, of omdat je het in de bijbel hebt gelezen, of wanneer je luistert naar de stem van je geweten.

Je zou het je dus ook zelf voor kunnen stellen: wat een engel tegen jou zou zeggen, als je wakker ligt omdat er iets aan je knaagt, of omdat je voor een moeilijke keuze staat, of omdat je erg tegen iets opziet.

Wat zou de engel Gabriël, of wat zou Augustinus dan tegen jou zeggen?

Dat is precies wat we jullie willen vragen om op te schrijven op het wolkje dat je hebt gekregen. Tijdens het nummer *Up and up* van *Coldplay* worden de beschreven wolkjes opgehaald. Annemieke zal er dan een paar voorlezen. En tijdens de collecte worden ze in de kerstboom gehangen, zodat we hier met kerst een boom vol engelenboodschappen, vol goede raad en wijze woorden in de kerk hebben staan.